

Глава 1

О ічного вечора на початку сімдесятих років Крістіна Нільсон блискуче грала на сцені Нью-Йоркської музичної академії. Давали «Фауста».

Уже давно ширилися чутки, що ген на околиці, за Сороковими вулицями, скоро зведуть будівлю нового оперного театру, який своєю пишнотою перевершить театри європейських столиць. А тим часом тепер, коли саме гарячий сезон, світське товариство засідало потерті червоно-золоті ложі доброї старої Академії. Консерваторам будівля Академії припала до вподоби саме завдяки тому, що була вона тісною і незручною, тож її уникали «нові багатії», котрі лякали і водночас викликали гостру цікавість у корінних мешканців Нью-Йорка. Люди сентиментальні зберігали вірність Академії за милі серцю спогади, поціновувачі класичної музики вчащали до неї за-для чудової акустики, якою не могли похвалитися інші, більш сучасні концертні зали.

Тієї зими мадам Нільсон¹ виступала в Академії вперше, і публіка, яку преса звично наділяла епітетом «напрочуд блискуча», зібралася, щоб насолодитися її талантом, подолавши перед тим слизькі й засніжені вулиці в каретах, просторих родинних ландо або у скромних, а втім більш зручних «кебах Бруема». Прибути до Опери в такому екіпажі було майже так само почесно, як і у власній кареті. Але,

¹ Нільсон, Крістіна (1843–1921) — відома шведська співачка, що в опері Шарля Гуно «Фауст» виконувала роль Маргарити.

крім комфорту, бруємівські кеби мали ще одну, безперечну, перевагу — вийшовши з театру, ви могли одразу ж сісти в перший із цілої вервечки вишикуваних екіпажів і не чекати на вашого задубілого, захмелілого від джину кучера, доки той, лисніючи червоним носом, нарешті з'явиться з-за рогу. Це була одна з найпрекрасніших ідей людини, котра налагодила бізнес найманих екіпажів: адже вона першою здогадалася, що для американців значно важливіше покинути той чи інший розважальний заклад швидко, ніж з'явитися туди вчасно.

Коли Ньюланд Арчер відчинив двері й увійшов у напівтемряву своєї ложі, завіса вже піднялася, і перед очима молодого чоловіка відкрилася сцена в саду. Ньюланд міг дістатися Опери й раніше — о сьомій він пообідав у товаристві матері та сестри, потому неквапом викурив сигару в бібліотеці, заставленій натертими до блиску книжковими шафами з чорного горіха та стільцями з високими різьбленими спинками. Бібліотека — за строгий стиль меблів її в родині називали «готичною» — була єдиним місцем у домі, де міс Арчер дозволяла палити. Але, по-перше, Нью-Йорк був містом столичним, а всім відомо, що в столицях приїжджати до Опери занадто рано вважається «непристойним». А те, що вважалося «пристойним» чи «непристойним», так само багато важило у житті товариства, до якого належав Ньюланд Арчер, як і тисячі років тому тотемі й табу — вершителі доль, що вселяли жах у серця його далеких предків.

Друга причина запізнення Арчера була суто особистою. Він тому згаяв на сигару так багато часу, що десь глибоко в душі був естетом, і передчуття насолоди іноді уприємнювало його більше, ніж саме задоволення. А подія, що так хвилювала юнака, була

з-поміж особливо витончених, як, утім, і все, що дарувало йому радість. Мить, якої з нетерпінням чекав Арчер, була такою особливою, що якби він навіть погодив своє прибуття з антрепренером примадонни заздалегідь, то навряд чи зміг би з'явитися в ложі Музичної Академії у більш слухний момент, ніж коли вона заспівала чистим, немов кришталь, голосом, обриваючи пелюстки ромашки: «Любить... не любить... **ВІН ЛЮБИТЬ МЕНЕ!**»!

Певна річ, прима співала «M'ama!», а не «Він любить мене!», оскільки безперечний закон музичного світу вимагає перекладати німецький текст французьких опер, що їх виконують англійські співачки шведського походження, італійською — мабуть, за для кращого розуміння американською публікою. Ньюланду Арчеру це здавалося таким же природним, як і решта визначальних умовностей його життя. Скажімо, причепурювати зачіску належить двома щітками, оправленими у срібло, на яким — його монограма, мережана синьою емаллю, а в товаристві у жодному разі не можна з'явитися без квітки в петлиці, й та квітка — то неодмінно має бути гарденія.

«M'ama... поп m'ama...» — виводила примадонна. З останніми урочистими звуками фінального «M'ama!» вона приклала розтріпану ромашку до уст і звела свій погляд на смагляве обличчя Фауста. Цю партію співав Капуль¹. Убраний у тісний камзол фіолетового оксамиту, у капелюсі з пером на голові, він силкувався надати своєму обличчю виразу такого ж щирого і безневинного, як і в його жертви.

¹ Капуль, Жозеф Віктор (1839–1924) — відомий французький співак-тенор. Мав ефектну зовнішність, багато гастролював Америкою.

Ньюланд Арчер, спершись на задню стіну ложі, одвів погляд од сцени і взявся розглядати публіку. Ось упрост перед ним — ложа старої місіс Менсон Мінготт. Жахлива огрядність старої леді не дозволяла їй бувати в театрі, проте на прем'єрах та модних спектаклях в її ложі завжди можна було побачити декого з молодших членів сім'ї. Цього разу там була невістка місіс Менсон — Лавелл Мінготт із донькою — місіс Веланд. Позаду вдягнених у парчеві шати матрон сиділа молода дівчина в білій сукні. Вона, мов зачарована, припала очима до закоханої пари на сцені. Зала принишкла: любовна арія мадам Нільсен саме сягнула апогею, коли ж її «Mama!» завмерло під склепінням, дівчина зашарілася. Рум'янець забарвив її обличчя теплим рожевим тоном — аж до волосся, далі спустився вниз — до півкуль високих юних грудей, де й зустрівся зі скромною тюлевою косинкою, зашпиленою єдиною квіткою гарденії. Дівчина спустила погляд на чудовий букет білих конвалій, що лежав у неї на колінах, і Ньюланд Арчер помітив, як кінчиками пальців у білих рукавичках вона ніжно погладжує квіти.

Із грудей молодого чоловіка вихопилося зітхання — його честолюбство було вдоволене, і тепер він знову дивився на сцену.

Неможливо було не помітити, що на декорації не пошкодовано коштів, і це визнавали навіть ті, кому на власні очі доводилося бачити оперні театри Парижа та Відня. Авансцену було затягнуто сукном смарагдово-зеленого кольору. Посередині здіймалися симетричні горбочки зеленого моху, обгороджені ворітцями для гри у крокет, а над ними бовваніли невеличкі деревця, що зовні нагадували апельсинові, але чомусь були рясно вкриті лапатими трояндами —